

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.  
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo  
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm  
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

**Mezger, Paul**

**Augustæ Vindelicorum, 1695**

§. I. Mysterium SS. Trinitatis non est contra rationem.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](#)

5. Cur ista axiomata in Divinis non aequae procedant, ut in creatis.
6. Ulterior ratio disparitatis.
7. Testimonia antiquorum Philosophorum pro Trinitate.
8. Testimonium Mercurii Trismegisti.
9. Testimonia Sibyllarum.
10. Rationes naturales ad probandam Trinitatem.
11. Authoritas Apostoli & Anselmi.
12. Scriptura & PP. docent naturalem incognoscibilitatem Trinitatis.
13. Ratio Angelici Doctoris.
14. Ratio Drui Dionysii.
15. Ratio Scotti.
16. Neque datur probabile motivum naturaliter cognoscendi Trinitatem.
17. Ne quidem supposita aliquam revelatione.
18. Congruentia quadam & vestigia Trinitatis explicativa hujus mysterii.
19. Juxta Angel. Doctorem nemo Philosophorum agnouit Trinitatem.
20. Mercurium Trismegistum agnoverisse probabile est; idque ex libro Moyis.
21. Sibyllarum oracula fuerant ex revelatione.
22. Rationes in oppositum allatae diluviantur.
23. Exponitur Authoritas D. Anselmi.
24. In statu pure naturae non daretur cognitionis Trinitatis.

**I.** Quod trifariam divisam inveniuntur sententiae sunt, qui dicant, mysterium Trinitatis esse contra rationem naturalem, quæ tribuitur Hollandi in 1. dist. 3. Secunda è diametro opposita docet, lumine rationis naturalis demonstrative & evidenter cognosci posse, quæ fuit sententia Abaillardi impugnati à D. Bernardo, tribuitur quoque Raymundo Lullio, & ex parte Augustino Eusebino. Tertiò Alli media via incidentes existimant, supposita aliqua prævia fide & revelatione posse lumine naturali certò deveniri in notitiam Trinitatis, cuius sententia videtur suisse Rich. à S. Victore. Quartademum S. Anselmi & D. Th. Aquinatis communisque DD. est, Rationem naturalem, sive suppositam, sive non suppositam revelatione non posse obtinere positivam & convincentem notitiam hujus mysterii.

### §. I.

*Mysterium SS. Trinitatis non est contra rationem.*

2. Tam Gentiles polytheite, quam heretici Trinitate, Ariani, aliquæ oppugnant mysterium SS. Trinitatis, cù quod repugnat luminis rationis naturalis. Nam primò ajunt, adverterat illi notissimum principio Dialectico: quacunque sunt eadem uns tertio, sunt eadem inter se, & alteri huic affini: quidquid affirmatur de uno, affirmasur etiam de altero identificato cum illo, vel, quod dicitur de omni, dicitur de quolibet contento sub illo. Quorum utrumque principium innititur illi irrefragibili veritati lumine nature & ex terminis notæ. Quodlibet est, aut non est. Vel, impossibile est idem simul esse, & non esse. Duo contradictoria non possunt simul esse vera, vel falsa.

In mysterio autem Trinitatis tres personæ sunt idem cum essentia Divina, nec tamen sunt idem inter se: neque quæ dicuntur de essentia, eadem verificantur de personis, cum illa communicetur, persona non communicatur. Rursus: Lumine naturæ notum est, quod ubi est ortus originis & processionis unius altero, ibi non sit similitas naturæ: oppositum est in Trinitate, ubi non obstante processione unius persona ab altera, nihilominus est simultanea omnium coextensæ & coextensitia. Non minus cum rationis naturalis dictamine pugnat, esse, quod est in producere, non distinguere ab esse, quod est in producere, & productum in suo esse non dependere, producere, quod tamen admittendum est in Trinitate personarum.

Sed vera & Catholica omnium DD. sententia est, mysterium SS. Trinitatis nequam esse contrarium rationi naturali. Nam primum verum non repugnat vero, sed verissimum est mysterium SS. Trinitatis; lumen quoque rationis naturalis, utpote mentibus à DEO infusum est verum: ergo impossibile est, ut mysterium SS. Trinitatis sit contra rationem naturalis, quamvis eandem infinitis pathibus perge edatur. Secundò, que sibi contrariantur, intra ejusdem ordinis limites continentur: sed veritas SS. Trinitatis longius excedit ordinem & limites rationis ac luminis naturalis: ergo ipsi contrariati non potest. Unde tertio. Ut mysterium SS. Trinitatis debet contra rationem naturalis, deberet ostendere aliquod principium irrefragabile, ex quo per legitimam consequentiam deducatur repugnancia ipsius; atque nullum ejusmodi principium & discursus ostendi potest, ut ex oppositiorum rationum solutione patet.

Igitur ad 1. Respondeo juxta dicta in priori Tractatu Disput. 4. a. 3. illud axioma (quod frustra aliqui conantur vocare in dubium) non refragari mysterio Trinitatis: nam quæ sunt eadem uni tertio adæquate, & tam re, quantitate, tam formaliter, quam virtualiter, sunt eadem inter se, concedo; quæ sunt eadem uni tertio inadæquate & identitate reali formaliter, non autem rationis & virtuali, nego. Atque Pater identificatur cum Divina essentia, ut non identificetur cum omni eo, cum quo essentia identificatur, nempe cum Filio & Spiritu. Quod est inadæquate identificari, & identificari cum ipsa formaliter, ut tamen ratione & virtualiter distinguantur. Ad 2. quoque & 3. Resp. Illa axiomata rationis naturalis non nisi de rebus creatis, materia & potentialitatibz immersi verificari, quia ortum trahunt à rerum limitatione & potentialitate, neque sub aliquo communali- mo principio, vel termino tam enti factu quam creato communi habere locum.

Si petas rationem, cur ista axiomata in rebus creatis procedant, fallant verò in Divinis & cur in creatis absque limitatione valeat illa regula: quacunque sunt eadem. &c. in Divinis verò non nisi limitata, si sint eadem adæquate, re & ratione? &c. Respondeo primò rationem esse, quod hoc sit præcipuum funda-

Fidei mysterium, quod omnem rationem transcedit, ideoque intellectui in obsequium Fidei captivato sufficere debet, quod & unitas Deitatis, & personatum ternarius nobis in SS. Scripturis fit revelatus.

Hac responsione olim compescueré Arianorum importunitatem SS. PP. Suscipimus (inquit D. Augustinus l. 1. de Trinitate c. 1.) eam ipsam, quam flagitant, reddere rationem, quā Trinitas sit unus DEVS & filius & verus: & quām recte Pater & filius & Spiritus S. unius ejusdemque substantia vel essentia esse dicatur, credatur, intellegatur. Eleganter Hilarius l. 8. de Trinit. Sapientia hoc veritas est, interdum sapere, quod nolis Egaviter Tertullianus de præscript. Qui fidem querit, rationem non querit, quid Athenis & Jerusalemis: quid Academie & Ecclesie? Nostra in finitu de pietate Salomonis est, qui mox DEVAM in simplicitate cordis querendum. Optime Cassianus. 4. de Iust. c. 6. Rationem querimus? non redio. Interim DEVS hoc dixit: DEVAM locutus est nobis. Verbum illius summa ratio est.

Respondeo secundò. Disparitatem inter DEUM & creaturam involui in ipsis terminis; quia DEUS est actus purus, simplicissimus, omnis autem creatura ens finitus, limitatus, & immensus potentialitati; unde regulæ & axiomata in rerum creaturarum inductione fundatae, in Divinis fallunt. Audi Nazianz. orat. 5. de Theol. Eunopii argumentis teſpondentem: Profecto turpe est, nec turpe solam, sed etiam admodum subtiliter & inane, ex humiliis & terrenis rebus superiorum finalium funere, quodque Ieremia ait, giventer in mortuis querere. Nempe: Negat quodammodo DEVAM, quisquis rationibus humanis DEU M metiri conatur, inquit S. Zeno Ver. sermon. de fide.

De his quoque regulis loquens Cytillus Alex. l. 11. in Jo. ita tun Genitium, tum hæretorum argumenta refellit: Si nihil inter nos & DEVAM est differens, Divina nostris metiamur. Sin autem incomprehensibile est intervallum, cur natura nostra defens canonum & regulam, ac normam DEO praeservant ex iis, que nobis impossibilia sunt, necessarij suijacentes naturam omni necessitate poterem?

6. Declaratio ulterior potius, quām ratio disparitatis est, quod DEUS sit actus purus, infinitè simplex, cuius exempla non reperitur in creaturis, hoc ipso quod sunt creaturae. Esta autem de ratione actus puri habere omnem perfectionem & actualitatem, ac de ratione infinitè simplicitatis, illam omnem sibi identificare, & esse rotum, quod haber. Cimergo inter perfectiones aliae sint absolute, aliae relativae, ut facunditas, productivitas, &c. consequitur, quod DEUS in sua essentia per simplicissimum identitatem complectatur omnes perfectiones tam absolutas, quam relativas, adeoque etiam earundem prædicta formalia & essentialia: aquilessentialia est perfectionibus relativis, habere inter se oppositionem & distinctionem relativam realem, quod non est essentialia perfectionibus absolutis, nisi ratione adjuncta limitationis, ergo DEUS in sua essentia ita sibi identificat omnes perfectiones tam absolutas, quam relativas, ut in absolutis & relativis ad absolutas

R. P. Merz. Theol. Schol. Tom. I.

comparatis nulla sit nisi virtualis propter eminentē equivalentiam, in relativis ad se mutuū comparatis sit actualis realis distinctio. Huc digitum intendit S. D. in 1. dist. 33. q. un. a. 1. ad 2. In nulla recreata inventur aliquid simile Divine simplicitati, ut habens sit id, quod habeatur. Omnia enim similia, quae possent induci, vel de punctis, vel de differentiis existentibus in genere, plus habent de diffimilitudine, quam similitudine, &c.

Hinc sapienter monet Eminentis. noster de Aguirre, illud axioma: quocunque sunt eadem uniterio, &c. si sub communissima ratione abstrahente à creatis & increatis sit accipendum, non nisi sub distinctione prius data admitti posse. Si sint eadem adequate, tam re quam ratione, tam formaliter quam virtualiter, concedo; iesi, nego. Cetera vero præmissa axiomata Philosophorum, quia desumpta ex inductione rerum creatarum potentialitatibus immergarum ad Divina applicari non possunt, prout pluribus deducit Illustrissimus Reding. q. 11. a. 1. controversi. 2. à n. 11.

### §. II.

*Argumenta Suadentia existentiam vel possibilitem Trinitatis ratione naturali evidenter aut probabiliter cognosci posse.*

Primum argumentum movet Engubinus l. 1. 7. de perenni Philosophia ex testimoniosis antiquissimorum Philosophorum, qui processione Verbi Domini, inquit ipsam Trinitatem scriptis consignarunt, non utique revelatione Divinâ, cuius erant expertes: ergo lumine naturali & instruacione à Chaldais in Ægyptios, ab his in Phœnices & Græcos derivata: concordat S. Cyrillus Alexand. l. 2. contra Julian, adducens Orpheum ita canentem.

*Calum adjuro te DEI Magni sapiens opus,  
Vocem adjuro Patris, quam locutus est primum,  
Quando nondū universum suis firmavit consilio.  
Ubi vox Patris aliud intelligi nequit, quam Verbum divinum. Magi quoque Chaldaei Zoroastris postea dixisse feruntur: Omnia perfecti Pater, ac Meni tradidit secundo, quam vocat primam omnino hominum genus.*

Ex Gracis quoque sapientibus præpter Athanagoram Plato inducitur, qui tum alibi, tum in Phileto, Mentem, Gracem vñ à Bono (sic Patrem & primum principium appellabat) distinguens de illa sic loquitur. Hunc igitur, inquam, vocare me dicit illius Boni fatum, quem Bonum submetitur proportione quadam respondentem gennit. Unde & postea Platonici duo distingebant rerum principia: τὸ άγαθόν, τὸ βόνον. Bonum & Mentem.

Cumprimitis vero allegatur Hermes seu Mercurius Trismegistus, b. c. ter maximus, ob sapientia præstantiam sic dictus, Sacerdos Ægyptius, Philosophorum facile antiquissimus, quem aliqui Moysè antiquiore tempore Abrahami vixisse contendunt. Suidas apud Euseb. l. 2. c. 17. affirmit, nomen Trismegisti eidem impositum ob enuntiatum Trinitatis mysterium, sic enim de ipso loquitur: *Mercurius ter Maximus is fuit sapiens Ægyptius. Flovuit ante Pharaonem. Appellatus est ter Maximus, quoniam de Trinitate edidit.*